אין די ברייטע, ווייטע מדבריות פון אראביע ...

(אן אראבישע מעשה)
פון פ. שאץ

1

אין די ברייטע ווייטע מדבריות פון אראביע האָט זיך א רודער געטאָן. איבער די אראבישע געצעלטן איז דורך א גע־מורמל, ווי דאָס רוישן פון ים פאר א שטורעם. פון מויל צו מויל האָט מען עס איבערגעגעבן. פון געצעלט צו געצעלט האָט די ידיעה זיך איבערגעטראָגן: דאָס קאמפּפלוסטיקע יונגוואַרג פון די אראבי־אויפשטאנד קעגן די ענגלישע באַצווינגער

— מיר זיינען פרייע זין פון פרייען מדבר, האָט דאָס יונגוואַרג זיך געהיצט אין פאַרנאַכטן פאר די געצעלטן.

זאָלן אונזערע זקנים בויגן די קעפּ און די קני פאר די פרעמדע הערשער, זאָלן אונ־זערע שייכן מאכן געשעפטן מיט אונזערע באַצווינגער, זאָלן זיי זיך מיט זיי משדך זיין און אָפּגעבן זיי אונזערע שוועסטער פאר קעפּס־ווייבער. מיר זיינען פרייע זין פון פרייען אראבישן מדבר. מיר ווילן ניט לאָזן איבער זיך הערשן. מיר ווילן פאר־טרייבן די ענגלישע חיילות. ס'וועט פאָלן א חרפה אויף די קעפּ פון אונזערע זקנים און שייכן. דער אראבישער מדבר וועט דורך אונז באפרייט ווערן און מיר וועלן אליין איבער זיך זיין די הערשער.

אן שפּיץ פון אויפשטאנד האָט זיך גע־שטעלט דער יונגער אמביציעזער יוסף־על ער האָט געהאָפט, אז זיינע מענשן וועלן מחמד. אין די פאַרבאַרגענע קעמערלאַך פון זיין הארץ האָט ער געטראָגן א בענק־שאפט צו הערשן, צו זיין א רעגירער, צו זיין אלמעכטיק ארויסצוגעבן באפעלן. טיף אין זיך האָט ער געטראָגן די דאָזיקע בענקשאפט און פאר קיינעם וועגן איר זיך ניט פאַרראָטן. צוזאַמען מיט'ן גאַנצן יונג־וואַרג פון דער מדבר האָט ער געערדט וועגן פרייהייט פאר אַלע, וועגן פרייהייט פון דעם אראבישן מדבר, וועגן דעם שאנד פלעק פון שקלאַפעריי, וואָס טוט אראָפּגע־נומען ווערן פון פרייען אראבישן שבט.

לאַנג האָט געדויערט די מרידה און ניט ווייניק פרייע זין פון פרייען מדבר זיינען געפאַלן פון די קוילן פון שונא, פאר דער צייט איז על מחמד אליין אריינגעפאַלן אין געפאַנגענשאפט. הונדערטער זיינען געפאַנגען געוואָרן צוזאַמען מיט אים דורך דעם שונא.

די ענגלענדער האָבן געהאַט אכטונג פאר די יונגע קעמפער און זיי באַהאַנדלט ריטערלאַך, ווי ס'פירט זיך לגבי א מיליטערישן שונא. מען האָט געזאָרגט פאר זייער באַקוועמלאַכקייט. אבער די אַלע העפלאַכקייטן זיינען דעם געפאַנגענען ניט ניחא געווען. טיף אין הארצן האָט זיך געוואָרימט די בענקשאפט צו באַזוגן דעם ווייסן שונא און אליין צו פאַרגעמען דאָס ארט פון'ם הערשער. ער האָט געוואָרט, שטעלט דער יונגער אמביציעזער יוסף־על ער האָט געהאָפט, אז זיינע מענשן וועלן זיין אלמעכטיק ארויסצוגעבן באַפעלן. טיף אין זיך האָט ער געטראָגן די דאָזיקע בענקשאפט און פאר קיינעם וועגן איר זיך ניט פאַרראָטן. צוזאַמען מיט'ן גאַנצן יונג־וואַרג פון דער מדבר האָט ער געערדט וועגן פרייהייט פאר אַלע, וועגן פרייהייט פון דעם אראבישן מדבר, וועגן דעם שאנד פלעק פון שקלאַפעריי, וואָס טוט אראָפּגע־נומען ווערן פון פרייען אראבישן שבט.

לאַנג האָט געדויערט די מרידה און ניט ווייניק פרייע זין פון פרייען מדבר זיינען געפאַלן פון די קוילן פון שונא, פאר דער צייט איז על מחמד אליין אריינגעפאַלן אין געפאַנגענשאפט. הונדערטער זיינען געפאַנגען געוואָרן צוזאַמען מיט אים דורך דעם שונא.

די ענגלענדער האָבן געהאַט אכטונג פאר די יונגע קעמפער און זיי באַהאַנדלט ריטערלאַך, ווי ס'פירט זיך לגבי א מיליטערישן שונא. מען האָט געזאָרגט פאר זייער באַקוועמלאַכקייט. אבער די אַלע העפלאַכקייטן זיינען דעם געפאַנגענען ניט ניחא געווען. טיף אין הארצן האָט זיך געוואָרימט די בענקשאפט צו באַזוגן דעם ווייסן שונא און אליין צו פאַרגעמען דאָס ארט פון'ם הערשער. ער האָט געוואָרט, אויפגעוועקט אים אין מיטן דער נאַכט און דערלאַנגט אים אין האַנט א גאָלדענע שווערד אלס מתנה:

— ביסט פריי, יוסף, האָט געזאָגט איי־נער פון יוספס נאָענטסטע פריינט, איך בריינג דיר א גרוס פון פרייען מדבר, איך בריינג דיר א גרוס פון דיינע ברידער, וועלכע האָבן פאַרענדיקט דעם קאַמף פאר דער פרייהייט. ס'וואַרט אויף דיר דאָס פרייע מדבר־פאָלק, קום און פיר אונז צו נייע נצחונות.

2

עס זיינען געקומען נייע צייטן פאר'ן אראבישן מדבר. יוסף על מחמד האָט גע־וועלטיקט און אַלע האָבן געפאַלגט זיינע באַפעלן. ניט איינמאָל האָבן די פרייע זין פון פרייען מדבר געפילט עוולות וועלכע האָט זיי פאַרראָטן. ניט איינמאָל האָט דאָס פרייע פאָלק פון מדבר געזען, ווי זייער הערשער, יוסף, ווערט אַלץ מער דערוויטערט פון זיינע אמאָליקע ברידער. קיינער האָט אָבער ניט געוואָגט אויפצו־הויבן זיין קול. דאָס אראבישע מדבר פאָלק איז אליין פאַרבלענדעט געוואָרן פון'ם גלאַנץ פון יוספס הערשאפט. דאָס אַראַ־בישע מדבר פאָלק האָט פּשוט פאַרגעסן, אז יוסף איז בלויז איינער פון די קעמפער און די פרייע זין פון מדבר האָבן אליין אויף זיך פאר שאפט פון זייער אמאָליקן חבר און מיט־קעמפער יוסף: "אַלא איז גערעכט, פלעגן זיי אַלעמאָל זאָגן און פאַרטרייבן פון זיך די שלעכטע געדאַנקען, און זיין פאַרטרע־טער אויף דער ערד, יוסף איז דער הער שער. ער ווייסט, מסתמא, וואָס ער טוט אים ניט פאַרלאָזן, און זיינע מענשן וועלן אים באַפרייען פון געפאַנגענשאפט און ער וועט ווידער קענען קעמפן פאר הערשאפט פאר מאַכט . . .

יוסף על מחמד האָט זיך ניט גענאַרט אין זיינע מענשן. די צוגעבונדענקייט צו זייער פירער האָט זיי געטריבן, ווי א טייפון טרייבט דעם זאַמד איבער'ן מדבר. צענדליקער קרבנות האָבן זיי געבראַכט לסוף אַרויס די זינער, אלס באַפרייער. איינמאָל, ביינאַכט, ווען אין לאַגער פון די ענגלענדער איז פאַרגעקומען איינע פון אַ אפטע נאַכט אַרגיעס, צו וועלכער די איינגעלאַדענע אראבישע שייכן, די פאר־רעטער פון'ם קעמפנדיקן מדבר פאָלק, האָבן מיט זיך מיטגעבראַכט פאר די ענג־לישע הערשער א נייע פּאַרטיע יונגע מדבר טעכטער, האָבן די פרייע זין פון אַראַ־בישן מדבר, על מחמדס מענשן, אומגע־ריכט זיך אריינגעריסן אין ענגלישן לאַ־גער, אויסגעשניטן ביז'ן לעצטן די פאר־האַסטע באַצווינגער. גענומען געפאַנגען די פאַרראָטערישע שייכן און פאַנאַנדער געטראָגן איבער'ן ברייטן אראבישן מדבר די בשורה פון פרייהייט.

עטלאַכע העלדנמוטיקע זין זיינען אוועק אין געצעלט, וואו ס'איז אויף ווייכע קי־שענס געשלאָפן דער געפאַנגענער יוסף על מחמד, אויפגעוועקט אים אין מיטן דער נאַכט און דערלאַנגט אים אין האַנט א גאָלדענע שווערד אלס מתנה:

— ביסט פריי, יוסף, האָט געזאָגט איי־נער פון יוספס נאָענטסטע פריינט, איך בריינג דיר א גרוס פון פרייען מדבר, איך בריינג דיר א גרוס פון דיינע ברידער, וועלכע האָבן פאַרענדיקט דעם קאַמף פאר דער פרייהייט. ס'וואַרט אויף דיר דאָס פרייע מדבר־פאָלק, קום און פיר אונז צו נייע נצחונות.

2

עס זיינען געקומען נייע צייטן פאר'ן אראבישן מדבר. יוסף על מחמד האָט גע־וועלטיקט און אַלע האָבן געפאַלגט זיינע באַפעלן. ניט איינמאָל האָבן די פרייע זין פון פרייען מדבר געפילט עוולות וועלכע האָט זיי פאַרראָטן. ניט איינמאָל האָט דאָס פרייע פאָלק פון מדבר געזען, ווי זייער הערשער, יוסף, ווערט אַלץ מער דערוויטערט פון זיינע אמאָליקע ברידער. קיינער האָט אָבער ניט געוואָגט אויפצו־הויבן זיין קול. דאָס אראבישע מדבר פאָלק איז אליין פאַרבלענדעט געוואָרן פון'ם גלאַנץ פון יוספס הערשאפט. דאָס אַראַ־בישע מדבר פאָלק האָט פּשוט פאַרגעסן, אז יוסף איז בלויז איינער פון די קעמפער און די פרייע זין פון מדבר האָבן אליין אויף זיך פאר שאפט פון זייער אמאָליקן חבר און מיט־קעמפער יוסף: "אַלא איז גערעכט, פלעגן זיי אַלעמאָל זאָגן און פאַרטרייבן פון זיך די שלעכטע געדאַנקען, און זיין פאַרטרע־טער אויף דער ערד, יוסף איז דער הער שער. ער ווייסט, מסתמא, וואָס ער טוט

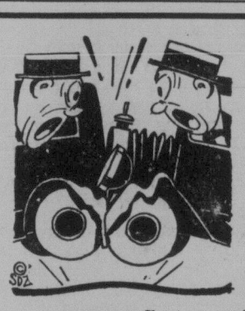

ביי דער געלעגנהייט ווינשן מיר אייך אלעמען א פריילאַכן פסח

קאַר איינגטימער זעט אונז און שפּאַרט איין געלט

מיר גיבן אָפּשאַצונגען פריי

איר וואָלט קיינמאָל ניט דערקאָנט אז דאָס איז די זעלבע קאַר

קיין אונטערשייד ווי שטארק אייער קאַר איז צעשעדיקט געוואָרן דורך אַן עקסידענט — בריינגט עס אריין אין אונזער שאָפּ.

מיר וועלן איבערבויען די באַדי, פאַרריכטן די אָפּהאַלסטערונג, אויסגלייכן די פריים און עקסל, אריינשטעלן די גלאַז און מיר וועלן עס מאַכן מיט דיזאָא אזוי ווי ניי.

מיר אַרבעטן מיט קענטעניס, שנעל און עקאָנאָמיש. כדי מיר זאָלן צופרידן שטעלן אונזערע קאַסטאָמערס, דערפאַר זיינען מיר שוין עטאַבלירט 12 יאָר.

WINNIPEG AUTO PAINTING CO.

Props: Henry Shipper (Res. 501 890) and Jake Fireman

253 ELLEN ST., (near Logan) PH. 24 527

דער אייז קרים וואָס האָט געוואונען די גאַנצע שטאָט איז

PALM ICE CREAM

די קרים פון זיי אַלע

פאַלם אייז קרים ווערט געמאַכט פון בלויז די פיינסטע קרים און פרוכטן וואָס מען קאָן נאָר באַקומען.

פּרובירט אונזערע פרוכט וואַסער אייסעס. פרעגט אייער דילער פאר פאַלם אייז קרים. צוגעשטעלט צו אייער היים אָדער דורך אייער דילער.

אויב אייער דילער קאָן אייך ניט פאַרזאָרגן דערמיט טעלעפאָנירט

PALM DAIRIES LIMITED

PHONES 25 838-25 839

מיר ווינשן אַלע אונזערע אידישע פריינט און קליענטן

א פריילאַכן פסח

נעטווערק עלעקטריק לימיטעד

שיקט זייער האַרציקע באַגריסונג.
עס וואָלט ניט געווען פולקאָם אָן

One Minute
וואַשינג מאַשין

דער איינציקער וואַשער וואָס איז אויל־לאָז און גיט א פופצן יאָריקע באַנדעד גאַראַנטיע. בלויז

$135.00

לייכטע טערמינען קאָן מען אראַנזשירן
דעמאָנסטריישאָנס פריי

Gateway Electric Limited

321 GARRY ST. PHONE 80 181

אָפן שבת ביז 10 אויינער ביינאַכט

מיר ווינשן אונזערע צאַלרייכע אידישע פריינט און קאַסטאָמערס

א פריילאַכן פסח

JACOB-CROWLEY MFG. CO., LTD.

מאַנופעקטשורערס פון
קלאָוק, סוטס, דרעסעס און פאַרס

JACOB-CROWLEY BLDG. PORTAGE AVE. EAST
WINNIPEG PHONE 23 007

Stanwood's

צו אַלע אונזערע פריינט און קאַסטאָמערס דריקן מיר אויס אונזערע בעסטע וואונשן פאר

א פריילאַכן פסח

Stanwood's Limited

ראַדיאָ סעטס און אַקסעסאָריס
בראָנזוויק און קאָלומביא רעקאָרדס

429 Portage Ave., at Vaughan St. Winnipeg

ווי צוויי אידן האָבן געפונען דעם קורסקער גובערנאַטאָר

פון לובלין שרייבט מען:

אויף דעם וועג פון לובלין קיין כעלם זיינען געפאָרן אין אַן אויטאָ עטלאַכע אי־דישע סוחרים. פּלוצלונג האָבן זיי דערזעען אויפ'ן וועג ביי א וואַלד ליגן א מענש פאַר־חלש'ט. זיי האָבן באַלד אָפּגעשטעלט דעם אויטאָ און אַרויפגענומען דעם פאַר־חלוש'טן. דאָס איז געווען אַן עלטערער מאַן פון א יאָר 60, אויסגעהונגערט, פאַר־פרוירן. מען האָט אים דערמונטערט, גע־געבן עטוואָס טיי פון א טערמאָס־פלאַש, וואָס איינער האָט געהאַט ביי זיך.

אינמיטן האָט איינער פון די סוחרים געגעבן א געשריי: "אוי, דאָס איז דאָך דער קורסקער גובערנאַטאָר!"

עס האָט זיך אַרויסגעוויזן, אז דער סו־חר איז געווען אין מלחמה־צייט אין קורסק, און ער האָט דערקאַנט אין פאַר'חלוש'טן דעם באַריכטן קורסקער גובערנאַטאָר סי־מאָפאַנאָוו, איינע פון גרעסטע פיגורן אין אַמאָליקן רוסלאַנד. דער גובערנאַטאָר איז פון דאָרט אַנטלאָפן, און איצט וואַלגערט ער זיך אויף די וועגן פון דאָרף צו דאָרף און בעטלט א שטיקל ברויט. מ'האָט אים געבראַכט קיין לובלין און געשאָפן א שטי־קעל פאַסטן.

מיט דעם גרעסטן פאַרגעניגן
נוצן מיר אויס די געלעגנהייט
צו ווינשן אונזערע פילע
אידישע פריינט

א פריילאַכן פסח

STANDARD FINANCE
CORPORATION LIMITED

200 Sterling Securities Bldg., Portage Ave. Winnipeg

מיר דריקן אויס אונזער האַרציקסטע באַגריי־סונג צו אונזערע צאַלרייכע אידישע פריינט
אין ווינניפעג און אין מערב קאַנאַדע פאַר

א פריילאַכן פסח

Western Grocers Ltd.

WINNIPEG - MANITOBA

3

ביינאַכט, שפּעט ביינאַכט, ווען אַלע געצעלטן זיינען געווען פאַרזונקען אין טיפן שלאָף האָט מען אָנגעקלאַפּט אין טיר פון הוסיין ביי אלים וואוינונג.

— ווער קלאַפּט? האָט מען געפרעגט פון אינווענדיק, פון'ם געצעלט אַרויס.

— א שליח . . . א בריוו . . . — האָט געענטפערט א פרעמדע שטים.

הייסיין ביי אלי איז אויפגעשפּרונגען און געלאָפן גיך עפענען די טיר פאר דעם שליח. הוסיין ביי אלי איז געווען זיכער, אז דאָס איז א שליח פון זיין פריינט יוסף. "ער האָט דערהערט מיין קול — האָט ביי אלי געזאָגט מיט טרערן אין די אויגן — מיין פריינט, מיין איינציקער, ס'האָט זיך דערוועקט אין דיר דאָס גע־וויסן" . . .

אָבער די שליחים זיינען געווען מאָדנע ברוגז און זיי האָבן פאר'עקשנ'ט געשוויגן. זיי האָבן אים געהייסן זיך אָנטאָן און הר־מיין ביי אלי האָט געפאָלגט זייערע באַ־פעלן. ער איז געווען זיכער, אז זיי וועלן אים פירן צו זיין אמאָליקן פריינט יוסף, וועלכער קען ניט שלאָפן און וויל אָנקר־מען, ווי אמאָליקע צייטן, נאָך אַן עצה פון זיין טרייען פריינט ביי אלי.

אַן אויסגעשטערנטער הימל האָט אראָפּ־געקוקט אויף די אויסענדלאַכע זאַמדן, ווען די שליחים האָבן ארויסגעפירט ביי־אלי'ן אינ'ם מדבר.

— וואוהין פירט איר מיך? — האָט ביי אלי געפרעגט, ווען ער האָט זעזען, אז זיי זיינען שוין פאַרביי־געגאַנגען יוספס פאַלאַץ, אז זיי זיינען שוין ווייט פונ'ם ישוב, אז זיי געפינען זיך שוין אינ'ם פרייען מדבר.

— האָסט היינט געשריען אין אַלע גאַסן, אז אונזער הערשער יוסף האָט פאַרגעסן זיינע אמאָליקע פריינט, האָט ער אונז באַפוילן דיר צו באַוויזן, אז דו האָסט א טעות געהאַט און ביסט ניט גע־רעכט געווען מיט דיינע געשריען.

— זאָגט זשע מיר, וואוהין גייען מיר? האָט ביי אלע נאָכאַמאָל איבערגעפרעגט, ווייל א ביטער פאַרגעפיל האָט פּלוצלונג זיך אָפּגערופן אין זיין האַרצן.

— האַלט דאָס מויל, — האָט ער ראָפּ־טאָם באַקומען אַן ענטפער און עטלאַכע פויסטן האָבן זיך אראָפּגעלאָזן אויף אים גלייכצייטיק.

ביי אלי האָט פאַרלוירן דאָס לשון. א הילפלאָזער און איינער אליין איז ער גע־שטאַנען אין א קרייז פון יוספס געקויפטע דינער און איבער זיין לייב האָבן זיך גע־שאָטן קלעפּ אָן אויפהער, אָן רחמנות.

א באַוואוסטלאָזן, פול מיט וואונדן אויף זיין לייב, האָבן יוספס דינער אים אריינ־געוואָרפן אין א שאַקאַלן גרוב און אים געלאָזן דאָרט ליגן א ליינגערע צייט. מען האָט אים געפּיניקט מיט אַלערליי מיטלען מען האָט אים געהאַלטן אויף ברויט און וואַסער, פאר יעדן פון יוספס פּשוט'ע דיי־נער האָט ער זיך געמוזט בוקן, פאר יעדן פון זיי האָט ביי אלי געמוזט איינבויגן די קניען . . .

אינ'ם לאַגער פון די פרייע זין פון פריי־ען מדבר איז געוואָרן א מהומה. דער רוב פונ'ם מדבר פאָלק האָט זיך דערשראָקן פאר דער איבערמאַכט און געשוויגן מיט א שווייגן פון געפאַלענע. דרייסטערע האָבן געהויבן זייער שטים. ביי אַלים פריינט האָבן זיך געשטעלט אויף אַלע פלעצער און האָבן גערופן:

— וואו איז אהינגעקומען אונזער פריינט ביי־אלי? וואָס האָט איר געטאָן מיט ביי אלין?

פריער האָבן יוספס הויף לייט איינגענאָמען געשוויגן. שפּעטער האָט מען ארויסגע־לאָזט א קלאַנג, אז ביי אלי מוז מאַקע אָפּקומען א שטראָף פאר זיינע ווידער־שפּעניקע רייד, אָבער קיין האָר פון קאָפּ וועט אים ניט אראָפּפאַלן? ביי אלי איז געזונט און ער פילט זיך גוט. ער האָט אַלערליי באַקוועמלאַכקייטן און ער ווערט געשפּייזט פון קעניגלאַכן טיש, ווי עס פּאַסט פאר אזא געפאַנגענעם.

דאָס מדבר פאָלק איז פאַרזונקען אין קנעכטשאַפט. צווישן די פרייע זין פון פרייען מדבר האָט זיך ניט געפונען קיי־נער, וואָס זאָל וואַגן, וואָס זאָל זיין דרייסט און ארויסגיין אַלס מאַנער. ביי אלי האָט לאַנג געפּוילט אין די גריבער פונ'ם מדבר, און אז יוספס דינער האָבן אים ארויסגעלאָזן פון זייערע הענט, האָט איבער'ן נאַנצן מדבר געהערשט א טיפע פינסטערניש, ווילדע שאַקאַלן האָבן גע־וואַיעט פון אַלע זייטן און געשפּרייט אין מדבר. שרעק און פחד.

דאָס גרויסע מדבר פאָלק האָט פאר־עקשנ'ט געשוויגן אין דער דאָזיקער נאַכט פון שרעק און אומגלק. בלויז אויף דעם ווייטן האָריזאָנט האָט זיך געצייכנט דער ערשטער אויפשטראַל פונ'ם מאָרגן־שטערן

———(:.:)———

אין מיר דאַרפן אים ניט לערנען, מיר דאַרפן אים קיין וועג ניט ווייזן".

יאָרן זיינען געגאַנגען און יוסף האָט אַלץ מער פאַרפעסטיקט זיין ממשלה. אייניציקווייז האָט ער זיך ארומגערינגלט מיט טויזנטער נייע מענשן, וועלכע האָבן אים טריי געדינט פאר'ן גאָלד, וואָס ער האָט זיי געצאָלט, וואָ סער האָט פון יאָר צו יאָר אַלץ מער ארויסגעפּרעסט פון זיי־נע אונטערטאַנען. די בענקשאפט, וועלכע ער האָט אין זיינע יונגע יאָרן געטראָגן אין זיך פאַרבאָרגן, איז אויף זיין עלטער דערפילט געוואָרן. א פאר'שיכור'טער פון דער דעראַבערטער מאַכט האָט ער גיך גע־שלאָפן א וואַפנשטילשטאַנד און שלום מיט די זקנים און שייכן, וועלכע האָבן פריער געדינט דעם שונא און געהאָלפן אים קעמפן קעגן יוסף'ן און די פרייע זין פון מדבר. אייניציקווייז האָבן די כיטרע זקנים און די גאָלד־גיריקע שייכן ארונ־טערגענומען יוסף'ן אונטער זייער השפעה און ער האָט געטאָן, וואָס זייער הארץ האָט זיך נאָר געגלוסט. ער האָט זיי גע־מאַכט פאר זיינע יועצים און זיי האָט ער באַשטימט אייניצוואַנען שטייערן, זיי האָבן פאַרוואַרפן די אראבישע געצעלטן און אויסגעבויט פאר זיך טייערע פּאַלאַצן אַרום דעם טייערסטן פּאַלאַץ, וועלכן זיי האָבן געשאַנקען דעם הערשער, יוסף, זיי־ער באַשנצער און היטער.

— דו, יוסף, האָבן זיי אים טאָג־טעג־לאַך גע'חנפּח'ט, ביסט איינציק, ביסט אויסדערוויילט און אַלאַה אליין האָט דיך אראָפּגעשיקט זאַלסט איבער אונז הערשן און געוועלטיקן.

בלויז איינצעלנע פון זיינע אמאָליקע פריינט האָבן ניט געקענט שלום מאַכן מיט דער נייער לאַגע. זיי האָבן געזען די נויט וואָס הערשט אין די אראבישע גע־צעלטן. אין יעדן ציגל, וועלכער איז אריינ־געמויערט געוואָרן אין די שייכישע פּאַ־לאַצן, האָבן זיי געזען שטיקער בלוט פון די פאַרפייטיקטע אראבישע מדבר מענשן

א שטילער מורמל האָט זיך געגומען טראָגן איבער די ווייסע זאַמדן פונ'ם מד־בר. איינצעלנע האָבן אָנגעהויבן עפענען די אויגן, איינצעלנע האָבן אָנגעהויבן זעען דעם אמת פאר זייערע אויגן. "יוסף האָט אונז פאַרראָטן, האָט מען שוין דערהערט שטימען צווישן מדבר פאָלק, יוסף חבר'ס זיך מיט אונזערע שונאים. זיינע נאָענט־סטע מענשן, אומערע פריער, שוויגן אַן וויל אונז ניט העלפן. מיר וועלן זיך מוזן אַן עצה געבן אליין זוכן גערעכטיקייט".

דער ערשטער איז ארויס אויפ'ן פּלאַץ פון דער הויפּ שטאָט איינער פון יוספס נאָענטסטע פריינט הוסיין־אלי ביי. ער איז געווען א פרעכטיקער רעדנער.

— האָסט פאַרגעסן זיינע פריינט, יוסף — האָט אלי ביי געשריען אויפ'ן אַלע פּלאַ־צער און נאַסן, — ביסט אוועק אויף פאַלי־שע וועגן. דו רויבסט אַן דאָס פאַרמעגן פון פאָלק, דו ציסט דעם מאַרך פון זיינע ביינער, און שטאָפּסט דערמיט אַן די העלי־זער פון די פאַררעטערישע שייכן, מיט וועלכע דו האָסט זיך איצטער דערנעענ־טערט, וועלכע דו האָסט איצט אויסדער־ווילט און אונז אויף זיי פאַרביטן. אַ, יוסף, אַ, יוסף קער זיך אום פון פאַלשע וועגן. אַ, יוסף על מחמד, דערמאָן זיך דיינע אמאָליקע הבטחות.

3

ביינאַכט, שפּעט ביינאַכט, ווען אַלע געצעלטן זיינען געווען פאַרזונקען אין טיפן שלאָף האָט מען אָנגעקלאַפּט אין טיר פון הוסיין ביי אלים וואוינונג.

— ווער קלאַפּט? האָט מען געפרעגט פון אינווענדיק, פונ'ם געצעלט אַרויס.

— א שליח . . . א בריוו . . . — האָט געענטפערט א פרעמדע שטים.

הייסיין ביי אלי איז אויפגעשפּרונגען און געלאָפן גיך עפענען די טיר פאר דעם שליח. הוסיין ביי אלי איז געווען זיכער, אז דאָס איז א שליח פון זיין פריינט יוסף. "ער האָט דערהערט מיין קול — האָט ביי אלי געזאָגט מיט טרערן אין די אויגן — מיין פריינט, מיין איינציקער, ס'האָט זיך דערוועקט אין דיר דאָס גע־וויסן" . . .

אָבער די שליחים זיינען געווען מאָדנע ברוגז און זיי האָבן פאר'עקשנ'ט געשוויגן. זיי האָבן אים געהייסן זיך אָנטאָן און הר־מיין ביי אלי האָט געפאָלגט זייערע באַ־פעלן. ער איז געווען זיכער, אז זיי וועלן אים פירן צו זיין אמאָליקן פריינט יוסף, וועלכער קען ניט שלאָפן און וויל אָנקר־מען, ווי אמאָליקע צייטן, נאָך אַן עצה פון זיין טרייען פריינט ביי אלי.

אַן אויסגעשטערנטער הימל האָט אראָפּ־געקוקט אויף די אויסענדלאַכע זאַמדן, ווען די שליחים האָבן ארויסגעפירט ביי־אלי'ן אינ'ם מדבר.

— וואוהין פירט איר מיך? — האָט ביי אלי געפרעגט, ווען ער האָט זעזען, אז זיי זיינען שוין פאַרביי־געגאַנגען יוספס פאַלאַץ, אז זיי זיינען שוין ווייט פונ'ם ישוב, אז זיי געפינען זיך שוין אינ'ם פרייען מדבר.

— האָסט היינט געשריען אין אַלע גאַסן, אז אונזער הערשער יוסף האָט פאַרגעסן זיינע אמאָליקע פריינט, האָט ער אונז באַפוילן דיר צו באַוויזן, אז דו האָסט א טעות געהאַט און ביסט ניט גע־רעכט געווען מיט דיינע געשריען.

— זאָגט זשע מיר, וואוהין גייען מיר? האָט ביי אלע נאָכאַמאָל איבערגעפרעגט, ווייל א ביטער פאַרגעפיל האָט פּלוצלונג זיך אָפּגערופן אין זיין האַרצן.

— האַלט דאָס מויל, — האָט ער ראָפּ־טאָם באַקומען אַן ענטפער און עטלאַכע פויסטן האָבן זיך אראָפּגעלאָזן אויף אים גלייכצייטיק.

ביי אלי האָט פאַרלוירן דאָס לשון. א הילפלאָזער און איינער אליין איז ער גע־שטאַנען אין א קרייז פון יוספס געקויפטע דינער און איבער זיין לייב האָבן זיך גע־שאָטן קלעפּ אָן אויפהער, אָן רחמנות.

א באַוואוסטלאָזן, פול מיט וואונדן אויף זיין לייב, האָבן יוספס דינער אים אריינ־געוואָרפן אין א שאַקאַלן גרוב און אים געלאָזן דאָרט ליגן א ליינגערע צייט. מען האָט אים געפּיניקט מיט אַלערליי מיטלען מען האָט אים געהאַלטן אויף ברויט און וואַסער, פאר יעדן פון יוספס פּשוט'ע דיי־